

1-2 Strategische ophaven

Inleiding Strategische opgaven

Zes grote opgaven zijn vanaf 2019 als strategische opgaven benoemd. Deze opgaven hebben zijn ook door externe partijen erkend als belangrijke onderwerpen voor Zeeland. De opgaven zijn de aanpassing van Zeeland aan het veranderende klimaat, de energietransitie, de omslag naar slimme mobiliteit, het imago van Zeeland – mede vanuit het perspectief van de arbeidsmarkt –, de ruimtelijke kwaliteit van Zeeland en de Zeeuwse Stikstofaanpak. Deze opgaven vormen de strategische agenda. Wij zoeken de samenwerking met iedereen die zich daar samen met ons voor in wil zetten. De manier waarop we dat doen is beschreven in de notitie “*veranderende werkwijzen*”, die Provinciale Staten in april 2019 vaststelden, onder de noemer netwerksturing. De nadruk ligt daarbij op het samen verder brengen van de opgaven, met de relevante partners en in samenwerking van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten.

Van vijf van deze zes opgaven zijn inmiddels de strategie en visie door Provinciale Staten en de verschillende partners vastgesteld, of worden binnenkort vastgesteld. Dat betekent voor de organisatie dat de nadruk in deze strategische opgaven verschuift naar uitvoering. De uitvoering vullen we samen met onze partners in vanuit de uitvoeringsprogramma's en afdelingen. Voor Klimaatadaptatie en Zichtbaar Zeeland geldt dat de strategieën voorafgaand aan deze begroting zijn vastgesteld en daarom niet meer onder de opgaven terugkomen, maar onderdeel zijn van de programma's. Voor Slimme Mobiliteit en Ruimtelijke Kwaliteit geldt dat vaststelling van de regionale mobiliteitsstrategie en omgevingsvisie nog niet heeft plaatsgevonden, maar wel nog in 2021 is voorzien. Zowel in dit hoofdstuk van de opgaven als voor wat betreft de uitvoering in de programma's wordt er derhalve aandacht aan deze opgaven besteed.

Om de opgaven van strategie naar uitvoering te brengen is in de voorjaarsnota 2021 een stelpost 'strategische opgaven' gevormd met een totale omvang van € 5,1 mln. In de afzonderlijke statenvoorstellen van de opgaven zal een voorstel worden gedaan voor het onttrekken van middelen aan deze stelpost.

De strategische opgaven zijn eerder gekozen vanwege de moeilijkheid van het vraagstuk en de betrokkenheid van vele partijen. Ook na het vaststellen van een strategie of visie blijven ontwikkelingen spelen en invloed hebben op de aanpak. De inhoudelijke opgave is dus blijvend. Dat betekent dat ook in de fase van uitvoering het nodig kan zijn om bij te sturen.

Gezien de ontwikkelingen het zoeken naar oplossingen voor de stikstofproblemen loopt de strategische opgave Stikstof door in 2022. De aanpak en uitvoering lopen gezamenlijk op met de landelijk afgesproken maatregelen.

Ruimtelijke kwaliteit

Omschrijving (bouwstenen)

Bouwstenen*:

- Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 inclusief Milieu Effect Rapportage (MER) en Zeeuwse Omgevingsverordening 2021
- Bouwstenen die worden ontwikkeld vanuit lopende pilots zoals de Veerse Meer visie, de woonvisie, de Regionale energiestrategie en de klimaatadaptatie strategie
- Inbrengen Zeeuwse standpunten bij de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Inzet op het NOVI - gebied Kanaalzone en wellicht de kustvisie
- BO MIRT (Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) en de opvolger daarvan, het BO voor de Omgevingsagenda Zuidwest

**gebaseerd op de tabel met uitzondering van de strategische visie wonen, die zit bij fysieke leefomgeving*

Ambitie

Op 1 juli 2022 gaat de Omgevingswet in. Deze strategische opgave richt zich op het opstellen van de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 en de bijbehorende Omgevingsverordening 2021. De visie wordt verbonden met de NOVI Omgevingsagenda landsdeel Zeeland/Zuid-Holland.

Daarmee heeft deze strategische opgave een dubbel doel namelijk:

- Uiterlijk op 1 juli 2022 een breed gedragen en voor alle partijen bruikbare Zeeuwse Omgevingsvisie 2021, de bijbehorende Omgevingsverordening en Milieueffectrapportage vaststellen en in werking laten gaan. Daarbij is het de uitdaging om het proces zo in te richten dat samen met alle partijen de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 wordt opgesteld. Provinciale Staten hebben er voor gekozen om de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 uit bouwstenen samen te stellen. Deze bouwstenen zijn samen met onze netwerkpartners opgesteld (co-creatie). Voor bouwstenen waar zich geen externe netwerkpartners hebben aangemeld als opstellers heeft de Provincie zelf het initiatief genomen.
- De Omgevingsagenda Zuidwest afstemmen met de Zeeuwse Omgevingsvisie en de inbreng van de regionale overheden en maatschappelijke organisaties.

Inzet

De Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening zijn in het stadium van afronding. De werkwijze is bepaald, de inhoud is verzameld en een beoordeling van de milieueffecten is uitgevoerd. De bouwstenen zijn samen met de partners omgevormd tot een integrale visie. Voor zover mogelijk zijn ook (tussen)resultaten van andere lopende visietrajecten in de omgevingsvisie opgenomen, bijvoorbeeld uit de gebiedsvisie Veerse Meer. Ter verrijking van de omgevingsvisie is ook een enquête gehouden onder de Zeeuwse bevolking.

In de tweede helft van 2021 wordt het vervoltraject voor de omgevingsvisie en -verordening bepaald. Dit gaat onder andere over het proces van uitvoering, monitoring, evaluatie en wijziging van de visie en de verordening. Dan wordt ook duidelijk welke inzet van externe partners wordt verwacht en hoeveel tijd en geld de provincie inzet in 2022 en daarna.

Met het Rijk en met de Provincie Zuid Holland wordt een Omgevingsagenda opgesteld als uitwerking van de NOVI. Daarin worden afspraken gemaakt over de integrale gebiedsagenda voor Rijk en regio. Onderdeel hiervan is de bestaande MIRT gebiedsagenda en het benoemen van de Kanaalzone en mogelijk ook de kustzone NOVI-gebied.

Proces

Na de vaststelling van de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 en de Omgevingsverordening 2021 en de MER volgt de volgende fase van het proces. Er is gekozen voor een flexibel traject waarbij de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 een dynamisch document is. Na vaststelling kunnen nieuwe bouwstenen worden toegevoegd. Dat betekent een flexibel traject waarbij gelijk na de vaststelling van de omgevingsvisie en -verordening gestart wordt met de eerste ronde aanpassingen.

De uitvoering van de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 loopt via een groot aantal programma's en projecten. De uitdaging is de strategische lange termijn ambities voor 2050 uit de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 daar goed in mee te nemen. Dit vraagt om concretisering, afstemming, monitoring en evaluatie. In Deel B van de omgevingsvisie staan al doelen voor de uitvoering op kortere termijn (tot 2030). De bestaande en nieuwe programma's en projecten dragen bij aan realisatie van deze doelen.

Als beleid in harde regels moet worden vastgelegd, zal dat via wijziging van de Omgevingsverordening gebeuren.

Netwerkpartners in het vervolgtraject

De netwerkpartners van de Zeeuwse Omgevingsvisie zijn alle partijen die zich in Zeeland bezig houden met de fysieke leefomgeving. De verschillende organisaties zijn vertegenwoordigd in een breed samengestelde ambtelijke en bestuurlijke integratiegroep. Deze integratiegroep blijft ook het externe overlegplatform bij de uitvoering en actualisatie van de omgevingsvisie.

Naast de samenwerking in de gebiedstafels en integratiegroep wordt met de andere overheden samengewerkt in de werkgroep Omgevingsvisie van het Samenwerkingsplatform Omgevingswet Zeeland (SPOZ). In het SPOZ delen de Zeeuwse overheden ervaringen met visies en regelgeving onder de Omgevingswet.

Te behalen resultaten 2022

In 2022 wordt het proces afgerond van de Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening. Dat levert de volgende resultaten op:

- Vastgestelde Omgevingsverordening 2022 (februari)
- Publicatie, bekendmaking en inwerkingtreding van Omgevingsverordening 2022 (juni/juli)
- Informatievoorziening over de inhoud van de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 (januari - juli)
- Digitalisering Zeeuwse Omgevingsvisie conform DSO
- Opstellen hulpmiddel voor integrale uitvoering ('Beste Keuze Hulp')
- Eindevaluatie van het doorlopen proces en advies over werkwijze

In de loop van 2022 wordt een voorstel gedaan over de afbouw van de Opgave Ruimtelijke Kwaliteit en de organisatie van werkzaamheden die over blijven. Het voorstel gaat onder andere over:

- Informatievoorziening, inclusief inzet en onderhoud van communicatiemiddelen
- Structuur voor evaluatie, actualisatie, inspraak en publicatie omgevingsvisie en -verordening, inclusief afstemming met externe partijen
- Werkwijze voor uitvoering en afstemming van visie en programma's

Stikstof

Omschrijving

Door verbrandingsmotoren, industrie en uit landbouw komen stikstofverbindingen vrij. Deze verbindingen, NH₃ en NO_x, komen direct ofwel via neerslag terug in onze omgeving. Dit is niet alleen schadelijk voor onze gezondheid, het zorgt in natuurgebieden voor een toename van vegetatie die van een voedselrijke omgeving houden, ten koste van vegetatie die daar juist niet van houdt. Op haar beurt heeft dit weer gevolgen voor het voorkomen van andere soorten planten en dieren. Daardoor ontstaat uiteindelijk een afname van de biodiversiteit. Dit is op termijn ook schadelijk voor de economie. Landbouw en recreatie zijn namelijk gebaat bij een goede biodiversiteit.

Het PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) werd ontwikkeld om zowel economische ontwikkelruimte te behouden als de natuur in Nederland te verbeteren. De natuur werd door herstelmaatregelen verbeterd en door maatregelen in verschillende sectoren te nemen zou de uitstoot van stikstof verminderd worden. Vooruitlopend daarop konden vergunningen worden verleend. De Raad van State deed op 29 mei 2019 uitspraak dat de PAS niet als kader mag worden gebruikt voor de vergunningverlening. Pas wanneer maatregelen om de uitstoot te verminderen voldoende zekerheid geven is dat weer mogelijk. Daardoor kwam de vergunningverlening tot stilstand.

Samen met het Rijk en de andere provincies is daarom gestart met een nieuwe aanpak voor de opgave stikstof. Provincie Zeeland geeft daarnaast ook haar eigen invulling: De strategische aanpak stikstof. Hierin werken we via drie actielijnen aan een goede staat van de Zeeuwse natuur:

- Vermindering stikstofdepositie
- Versterken van de natuur
- Informatie, communicatie en vergunningverlening

Ambitie

Provincie Zeeland stelt de volgende doelen centraal:

- Korte termijn (2020-2022): stikstofruimte vrij maken
- Korte termijn (2020-2022): een systeem ontwikkelen waarmee vergunningen kunnen worden verleend voor nationale en regionale projecten die passen bij Zeeland.
- Lange termijn (2020-2050): zoveel mogelijk behalen van een goede ecologische toestand van onze natuur, door het toewerken naar een goede staat van instandhouding van de Natura2000 gebieden in 2050.

Dit doen we via een middellange termijn (2020-2030) en tussendoelen. De aanpak per gebied kost meerdere jaren en draagt bij aan meerdere doelen:

- 1 Het bereiken van een duidelijke daling van de stikstofdepositie, om de kwaliteit van stikstofgevoelige Natura2000-gebieden te versterken
- 2 Het verlagen van de stikstof neerslag om ruimte te maken om vergunningen te kunnen verlenen
- 3 Meerdere opgaven in een gebied combineren waardoor grote opgaven samenhangend worden opgepakt

Inzet

Dit doen we door de inzet van een compacte opgave stikstof. Deze richt zich in eerste instantie op het zoeken naar oplossingen voor vergunningverlening. Tegelijk zet de provincie in op het bieden van kennis en informatie aan initiatiefnemers.

Naast het verlenen van vergunning, maken we met een aanpak gericht op bepaalde gebieden de natuur sterker. Dat doen we door middel van natuurontwikkeling, natuurherstel en door de bronnen in de buurt van Natura2000 gebieden aan te pakken. In deze aanpak leggen we verbinding met andere opgaven in het gebied.

Verder houden we de ontwikkeling van stikstof neerslag in de gaten door monitoring. Via sensoren, satellietbeelden en meer metingen wordt gewerkt aan verbetering van de modellen. Monitoring draagt tevens bij aan draagvlak. Tot slot is het buitenland een belangrijk punt van aandacht. Het grootste deel van de stikstof in Zeeland is afkomstig uit het buitenland en (internationale) scheepvaart. Zonder aanpak in het buitenland en bij scheepvaart is het moeilijk onze doelen te halen.

Naast personele inzet is er ook inzet via financiële middelen en regelingen. Deze zijn deels afkomstig van het Rijk. Via de opgave stikstof zijn er middelen voor monitoring en proces beschikbaar. Ook in de investeringsagenda van de provincie is budget opgenomen voor bronaanpak. In 2020 lag de nadruk

met name op het maken van regels voor vergunningverlening, vastgesteld in de provinciale beleidsregels Intern- en Extern salderen. Daarnaast op en het opstarten van gebiedsgerichte aanpak. In 2021 zal dit meer liggen op het aanscherpen van de opgave doelen. Deze worden vertaald naar maatregelen en worden gebruikt voor het bepalen van de aanpak in de gebieden. Ook worden ze gebruikt voor het monitoren van de effecten.

Proces

In de voorjaarsnota 2020 is stikstof als opgave benoemd. Kern van de opgave is dat deze alleen kan slagen als alle sectoren bijdragen aan de oplossing. Daarom vormen alle betrokken partijen samen een bestuurlijk overleg stikstof Zeeland. Ook zitten alle partijen in een externe werkgroep, en per gebiedsgerichte aanpak zijn de direct belanghebbenden vertegenwoordigd.

Binnen de organisatie zijn er sterke relaties met programma's, opgaven en afdelingen. Met name de relatie met Natuur, platteland en landbouw en met vergunningverlening is van groot belang. De opgave heeft tot doel het maatregelen op te starten en uit te werken, waarna de uitvoering in een andere onderdelen van de organisatie plaats vindt.

Op 10 juli 2020 hebben PS de strategische aanpak stikstof vastgesteld. De aanpak stikstof is continu in ontwikkeling, onder andere door landelijke ontwikkelingen. Zo is tussentijds de minister van landbouw met haar aanpak gekomen en heeft de commissie Remkes adviezen uitgebracht. Dit heeft direct effect op de Zeeuwse aanpak. In het proces is daarom zowel de relatie met externe partijen als met PS van groot belang. De strategische aanpak kan tussentijds dan ook worden aangevuld.

Te behalen resultaten 2022

In 2022 blijven we inzetten op de pijlers uit de Zeeuwse aanpak stikstof. Hierbij moeten we rekening houden met mogelijke effecten uit de kabinetsformatie.

Vermindering stikstofdepositie: In 2022 wordt de 1e fase van de vrijwillige opkoopregeling veehouderijen afgerond. Naar verwachting gaat op 1 januari 2022 de 2e fase van deze regeling van start. Afhankelijk van de voorwaarden in deze fase en de aanmeldingen zal ook deze benut worden. Ook zal het rijk een tweede bronmaatregel in de agrarische sector starten; de beëindigingsregeling. Het Rijk zal deze maatregel zelf uitvoeren en Provincies zijn hier bij betrokken. Naast vermindering van neerslag uit de agrarische sector zetten we in 2022 in op het invullen van maatregelen van het rijk in andere sectoren. Walstroom voor scheepvaart is hiervan een voorbeeld. In 2022 zal worden verkend welke bronmaatregelen het meest effect hebben in Zeeland.

Naast het nemen van bronmaatregelen blijven we inzetten op het reduceren van stikstofdepositie uit het buitenland. Hiervoor werken we samen met Brabant en Limburg aan een kader voor vergunningverlening en met het Rijk in een buitenlandstrategie.

Het verbeteren van natuur gebeurd in 2022 via het programma natuur en via het gericht aanpakken van de gebieden. In 2022 wordt voor de Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren deze aanpak verder uitgewerkt. Eind 2021 stelden we samen met de andere provincies en het Rijk een routekaart op. In de gebiedsgerichte aanpak komen het programma natuur en de maatregelen om stikstof neerslag te verminderen samen. In 2022 wordt daarnaast voor alle natura2000 gebieden gewerkt aan het gebiedsplan. Hierin wordt per Natura2000 gebied de aanpak en doelen beschreven. Het gebiedsplan is verplicht gesteld in de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering (1 juli 2021).

Om de resultaten in 2022 te bereiken is de derde pijler, monitoring, van groot belang. Het in 2021 opgezette dataportaal wordt in 2022 verder doorontwikkeld en breder beschikbaar gesteld. Hierin komen metingen, modellen en andere stikstofgegevens samen. In 2021 is ingezet op uitbreiding van meetpunten in Zeeland. Naar verwachting zullen begin 2022 enkele nieuwe stikstof meetpunten opgezet worden.

Tot slot gaat de Provincie Zeeland in 2022 door met vergunningverlening. Dit is erg afhankelijk van de ontwikkeling in juridische procedures. Verwacht mag worden dat ook in 2022 door rechters nieuwe uitspraken zullen worden gedaan. Deze zullen mogelijk leiden tot aanpassing van de kaders en mogelijk dus ook gevolgen hebben voor de beleidsregels salderen. Een tweetal belangrijke punten in vergunningverlening zullen zijn het legaal maken van de PAS melders en het opzetten van de stikstofdepositie bank.

Slimme mobiliteit

Omschrijving

Om mee te doen in de maatschappij moet je je kunnen verplaatsen: naar het werk, naar school, naar de winkel. Goede bereikbaarheid is daarom cruciaal voor de leefbaarheid en vitaliteit van Zeeland. Het mobiliteitssysteem zoals het nu werkt pas door de ontwikkelingen steeds minder bij de huidige tijd. Met de regionale mobiliteitsstrategie wordt een nieuwe koers uitgezet, gericht op ontwikkelingen in de periode 2025-2035. Het startpunt hiervoor betreft de reiziger. Het werken aan een situatie waarmee de (potentiële) reiziger het beste gefaciliteerd kan worden om van deur tot deur de reis te maken.

Ambitie

De ambitie is met een nieuwe insteek de stap te maken naar slimme en duurzame mobiliteit. Hierbij wordt het aanbod afgestemd op de vraag naar mobiliteit. Dit gebeurt door inzet op een samenspel van innovatieve technologische systemen en klassieke vervoersvormen (bus, trein, ferry). De komende tijd is een doorontwikkeling noodzakelijk in het samenspel tussen innovatieve systemen en klassieke vervoersvormen en tussen fijnmazige systemen en grote verbindingen.

De reiziger komt daarbij centraal te staan. Het perspectief van de reiziger is het uitgangspunt en niet het denken vanuit verschillende overheden in losse systemen. Doordat de reiziger via Mobility as a Service-apps en (telefonisch) via de mobiliteitscentrale makkelijker vervoerwijzen zou kunnen combineren en daardoor ook meer keuze krijgt in de van deur tot deur vervoersmogelijkheden. Het benutten van data en het beschikbaar maken van data is een belangrijke basis voor een goed mobiliteitssysteem.

Mobiliteit wordt toegankelijk georganiseerd. Zodat iedereen gebruik kan maken van de vervoermiddelen, hubs en opstappunten en van plannings- en boekingsmogelijkheden. Dit in lijn met de uitgangspunten van het VN-verdrag voor de rechten van de mens met een beperking. Zoveel als mogelijk kan gebruik worden gemaakt van de reguliere mobiliteitssystemen. Voertuigen en hubs worden daarop ingericht. Voor de meest kwetsbare groepen zijn er specifieke mogelijkheden via het doelgroepenvervoer. Daarbij is de ambitie dat er ook mogelijkheden zijn om deels via doelgroepenvervoer en deels met reguliere mobiliteit de reis af te kunnen leggen.

De veranderingen in de mobiliteit stoppen in de komende periode niet. Die zullen met wisselende snelheden doorgaan. Dat vraagt dat in Zeeland blijvend wordt ingespeeld op ontwikkelingen. Dat er een klimaat wordt gecreëerd waarin het normaal is om nieuwe mogelijkheden uit te testen en bij bewezen maatschappelijke meerwaarde ook uit te rollen.

Inzet

Regionale Mobiliteitsstrategie

Eind 2021 zal de regionale mobiliteitsstrategie worden vastgesteld. De nadruk verschuift dan van strategievorming naar uitwerking en (netwerk)uitvoering. Binnen de provinciale organisatie vindt de uitvoering in 2022 plaats vanuit het programma Regionale Bereikbaarheid en de afdeling Infrastructuur en Vastgoed. De middelen die hiermee gemoeid zijn worden opgenomen in het begrotingsprogramma Mobiliteit op Maat.

Belangrijke onderdelen in 2022 daarbij zijn:

1. Start van de aanbesteding van de OV-concessie.
2. Verdere invulling van het fijnmazige systeem en uitwerking in de combinatie met doelgroepenvervoer.
3. Verdere versnelling en uitbreiding van de treinverbinding Vlissingen van/ naar de Randstad en Noord-Brabant, inclusief aandacht voor goede overstappen.
4. Het opwaarderen van OV-knooppunten naar de hubs conform de regionale mobiliteitsstrategie.
5. Het verder stappen zetten richting de invulling van de mobiliteitscentrale.
6. Het op orde brengen van mobiliteitsdata (top 15 data-items) via het Regionaal Data Team dat hiervoor in 2021 is opgericht.

7. Uitvoering van het Living Lab Slimme Mobiliteit, waarmee pilots en experimenten met nieuwe mobiliteitsoplossingen in Zeeland worden opgezet.
8. Invulling van het landelijke OV Toekomstbeeld. Voor Zeeland zijn belangrijke onderdelen de ontwikkeling van OV-knooppunten en het creëren van een hoogwaardige busverbinding Rotterdam-Zierikzee-Goes-Terneuzen-Gent.
9. In het kader van Krachtenbundeling Smart Mobiliteit landelijke inzet op de ontwikkeling van Mobility as a Service, zelfrijdend vervoer, werkgevers- en onderwijsaanpakken mobiliteit, minder hinder maatregelen, digitalisering in de mobiliteit en slimme infrastructuur.

Proces

De regionale mobiliteitsstrategie wordt eind 2021 ter besluitvorming voorgelegd aan Provinciale Staten en gemeenteraden. Op basis van de mobiliteitsstrategie wordt een uitvoeringsagenda ingevuld voor de komende jaren. De 9 hierboven genoemde onderdelen zijn onderdeel van deze uitvoeringsagenda.

Te behalen resultaten 2022

Deze zijn opgenomen onder het begrotingsprogramma Mobiliteit op Maat.

Wat mag het kosten ?

(Bedragen x € 1.000)

Doelstelling	Begroting 2022
Lasten	
010201 Strategische opgaven - stelpost	1.035
010204 Slimme mobiliteit	45
010206-Stikstof	524
Baten	
Totaal Lasten	1.605
Baten	
010204 Slimme mobiliteit	115
Totaal Baten	115
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	1.490
Resultaat na bestemming	1.490